

ДЕРЖБУД УРСР
УКРАЇНСЬКЕ СПЕЦІАЛЬНЕ
НАУКОВО-РЕСТАВРАЦІЙНЕ
ВІСЛОВИЩЕ УПРАВЛІННЯ

УКРАЇНСЬКИЙ СПЕЦІАЛЬНИЙ
НАУКОВО-РЕСТАВРАЦІЙНИЙ
ПРОЕКТНИЙ ІНСТИТУТ

Пам'ятка ~~Російського~~ **Львів** ст.
1770 р. / Михайлівська цер.
ієрархія та давніший в
с. Львівська Львівської обл.
Том II. Пропозиції по проекту
завдання під будинок траурних
обрядів.

и. Львів

2

198 р.

Львівська
КОМПЛЕКСНА
АРХІТЕКТУРНО-
РЕСТАВРАЦІЙНА
МАЙСТЕРНЯ

Управління
охорони
історичного
середовища

Центр міської історії
Center for Urban History

УКРАЇНСЬКИЙ СПЕЦІАЛЬНИЙ НАУКОВО—РЕСТАВРАЦІЙНИЙ ПРОЕКТНИЙ ІНСТИТУТ
«УКРПРОЕКТРЕСТАВРАЦІЯ»

ЛЬВІВСЬКА КОМПЛЕКСНО-РЕСТАВРАЦІЙНА МАЙСТЕРНЯ

Замовник:

Управління в справах
будівництва та архітектури
Львівського обласного комітету

Шифр

Інв. № 780

Пам'ятка архітектури
ХУІ ст. / 1770 р. /

Михайлівська церква
та дзвіниця в с. Хирівка
Львівської обл.

Управління
охорони
історичного
середовища

Center for Urban History

Т О М - П

ПРОПОЗИЦІЇ ПО ПРИСТОСУВАННЮ ПІД
БУДИНОК ТРАУРНИХ ОБРЯДІВ

Начальник Львівської КАРМ
Головний архітектор **МАРМ**
Головний архітектор проекту

Керівник групи

Б. К.
Г. П.

І. Р. МОГИТИЧ
І. М. КОВАЛИШИН
Б. А. КИЗЕЛЬСЬКИЙ
Г. П. КРУК

Львів—1982 р.

Документація тому II опрацьована колективом АРТ - І від
АРБ - 4 Львівської КАРМ під загальним керівництвом головного
архітектора проекту АРБ - 4 тов. Жидзельського Б.Я. у складі :

автор пропозицій

технік - архітектор

Крук Г.П.

Седевич Н.І.

Управління
охорони
історичного
середовища

Центр міської історії
Center for Urban History

Склад документації по договору № 760 від 15 квітня 1982 р. по пам'ятці архітектури ХУІ ст. / 1770 р. / Михайлівські дерев'яні церкви та дзвіниці в с. Дирівка Пустомитівського р-ну Львівської області.

Том I. Паспортизація пам'ятки

Том II. Пронсвиції по пристосуванню пам'ятки.

Управління
охорони
історичного
середовища

Центр міської історії
Center for Urban History

Склад тому II. Пропозиції по пристосуванню пам'ятки дер.архі -
тектури ХУІІ ст. / 1770 р. / Михайлівської церкви
та дзвіниці в с. Хирівка під будинок траурних об -
рядів.

A. Текстова частина

1. Історична довідка

2. Вступ

3. Пропозиції по благоустрою території

4. Пропозиції по опорядженню пам'ятки

5. Пропозиції по пристосуванню пам'ятки

6. Заключення про стан деревини

Б. Фото експозиційних матеріалів.

1. Схема генплану

2. Перспективне зображення ансамблю

3. Фасади церкви та дзвіниці

4. Розріз

5. План

Управління
охорони
історичного
середовища

Центр міської історії
Center for Urban History

ІСТОРИЧНА ДОВІДКА.

Велична дерев'яна церква у с.Лирівка /був.Лирівка/
виставлена у 1770 році,про що сповіщає напис на одвірку західних
дверей у бабинці: "Благоспівенієм Отца і Сина і Святого Духа соз-
дася церковь сія Року..... Хрїстова

Церква стоїть на пагорбі біля кладовища трохзрубна, три-
верха.М.Драган відносить її до дуже поширених дерев'яних церков
з планом,що складається з квадрату нави, меншого квадрату бабинця
та меншого гранчатого /шестиграник/ вітваря й трьома верхами з
одним восьмибічником"/I/. Перехід від четверика нави і бабинця до
барабану здійснюється через наруси.Барабан центрального зрубу низь-
кий, на ньому- півсферична,приземкувата баня.Над бабинцем та вітва-
рем бані більш витягнуті.Піддаштя,що обходить церкву навкруги,
створюючи на західному фасаді ганок і спирається на випуст вінців
зрубів.До південної стіни вітваря,можливо у XIX ст. була прибудов-
вана ризниця /зрубана і приставлена до церкви через "прибабок"
схована під піддаштя.Ще пізніше до північної стіни вітваря та
центральної нави зроблена каркасна прибудівка з дощок,виконана
дуже недбало і тепер своїм шкарадним виглядом псує північний фа-
сад церкви.

Церква освітлюється великими прямокутними вікнами у
стінах надопасання та круглими у барабанах.

Імовірно на початку XX ст.бані і дахи /вперше/ були*
покріті оцинкованов бляхов,а стіни надопасання покріті вертикаль-
ною шалівок з націльниками.

В інтер'єрі всі три бані церкви відкриті,що створє
враження величезного простору.При західній стіні бабинця споруд-
жені хори на стовпах і з драбинов при північній стіні.

У кінці XVII ст: церква була повністю розмальована. На
стінах нави розміщені зображення "Св.Георгія"/північна стіна/;

"Марфа і Марія" та "Іаков" /західна стіна/; в нарусах Євангелісти; в барабані бібліяні сцени, у бані - "небо".

Живопис - олійний, з передачею перспективи та об'єму постатей засобом світлотіньового моделювання. Всі постаті намальовані правильно, з врахуванням анатомічних особливостей, рухи передані вірно. Колорит живопису різноманітний, яскраво-декоративний побудований на сполученні жовтого і синього, зеленого і червоного, рожевого і зеленого, червоного і світло-синього з сірим, вохристого і зеленого.

У церкві зберігся іконостас споруджений одночасно з церквою. 1770 роком його датує і М. Драган. Іконостас жириківської церкви виконаний в стилі рококо. В ньому вже замість виноградної галузки появляються рокаїлі і орнамент з рослинних галузок перестилізованих на зразок рокайлів. Царські врата мають шість великих медальонів правильної чотирикутної форми, а решта місця між ними заповнена орнаментом з сильно перфорованих рокайлів і вогників, більш-менш симетрично укладених між медальонами. Дияконські двері з плоскорізьбами /а не живописні/ архангела Михаїла та ангела-хоронителя /Рафаїла/ зараз знаходяться у Львівському музеї українського мистецтва /2/.

Над арочним вітарним вирізом поміщені "Тайна вечеря" празнички, деїсусний ряд, пророки та "Розп'яття". Всі ікони мають гарні рокайльні обрамлення. Всі ікони та різьба перемальовані. Фарбовий шар на іконах лущиться і осипається, лак потемнів, ікони покриті товстим шаром забруднень. Необхідно проведення реставраційних робіт. У вітарному зрубі зберігся великий вітар з живописним /олія на полотні/ образом "Розп'яття". Цей вітар ХVІ ст. походить з Львівського парафіального костелу ХІV ст.

На західній стіні центрального зрубу збереглась ікона ХУІІІ ст. "Св.Микола" /перемальована/, на північній стіні цікавий народний примитив к.ХІХ ст. "Страсті" /олія і полотно/.

На південній стіні церкви під піддаванням висить ікона "Богородиця" ХУІІІ ст. сильно знищена, але підлягає реставрації.

З північного боку біля входу на церковне подвір'я стоїть висока трьохярусна дзвіниця з чотирисхилим наметовим завершенням. Дзвіниця ХУІІІ ст., каркасна з відкритим першим ярусом. Другий ярус-кожухований, а третій / в ньому розміщені дзвони / помальований з прорізними в шалівці овальними голосниками. Дзвіниця крита гонтом. Підхрестове яблуко оббито бляхов.

Бібліографія.

1. М. Драган. Українські дерев'яні церкви. В И 4. Львів, 1937
2. М. Драган. Українська декоративна різьба. Вид-во "Наук.думка" Київ, 1970.

П. Сич —

Пам'ятка знаходиться на околиці північно-східної частини села, на схилі досить високого пагорба, по північну сторону від головної сільської дороги.

З півночі, сходу та заходу церковне подвір'я оточує цвинтар. Загальний технічний стан пам'ятки / церкви та дзвіниці / задовільний.

Використання пам'ятки немає.

Благоустрій всієї території пам'ятки незадовільний.

Враховуючи, що пам'ятка знаходиться на цвинтарі, а також значно віддалена від центру села пропонується пристосувати пам'ятку під будинок траурних обрядів. А також пропонується провести опорядження пам'ятки, благоустрій території та консерваційно-реставраційні роботи.

ІІ. Пропозиції по благоустрою території пам'ятки.

Головний підхід до пам'ятки здійснюється по ґрунтовій сільській дорозі, що проходить з заходу на схід з північної сторони території пам'ятки.

Пропонується влаштувати гравійне покриття дороги, а біля підніжжя схилу, на якому знаходиться пам'ятка розмістити стоянку для автомашин, також з гравійним покриттям.

Пішохідний підхід до території пам'ятки та проходи по території пам'ятки і цвинтаря замостити кам'яними плитами.

Озеленення території впорядковувати. Старі дерева, що огорожують церковне подвір'я зберегти.

На території церковного подвір'я встановити лавки для відпочинку.

Відремонтувати огорожу, в місцях її втрати відновити.

III. Пропозиції по опорядженню пам'ятки

В процесі пристосування церква та дзвіниця підлягають реставрації з відтворенням первісних конструктивних елементів.

Пропонується виконати такі роботи :

по церкві :

- розібрати пізніше прибудовані ризнички ;
- реставрувати південну стіну вітара, заложивши дверний проріз ;
- реставрувати конструкції піддашся з північної та південної сторін вітара ;
- відтворити гонтове покриття маківок, баші, дашків над залами та піддашся, при необхідності замінити їх конструкції ;
- стіни кокухувати гонтами у два шари ;
- реставрувати та відновити дверні та віконні заповнення ;
- розібрати хори, пізніше влаштовані при західній стіні бабинця ;
- по мірі необхідності відреставрувати церковне обладнання, інвентар, настінний живопис та іконостас ;
- реставрувати фундамент дзвіниці ;
- реставрувати гонтове покриття наметового даху, дашку над першим ярусом та піддашся ;
- реставрувати кокухування та шалівку стін ;
- реставрувати підлогу другого ярусу.

IV. Пропозиції по пристосуванню пам'ятки .

Бабинець і наву церкви пропонується використовувати як зали для проведення траурних обрядів.

В наві встановити стіл для домовини, підставки для вінків та фігів, траурні полотна. Лави встановити в наві та бабинці.

Як підсобне приміщення для зберігання інвентаря необхідного для проведення обрядів, використати візгар.

Лавиницю пропонується використати під технічне приміщення для зберігання інвентаря необхідного для підтримування чистоти в пам'ятці і на її території та інвентаря, необхідного для захоронення.

ЗАКЛЮЧЕННЯ

про стан основних конструкцій пам'ятки архітектури ІУ70 р. Михайлівської дерев'яної церкви та дзвіниці в с. Лирівка Львівської області /на основі візуального обстеження /.

I.

В результаті візуального обстеження було виявлено, що основні конструкції будівель церкви та дзвіниці знаходяться у задовільному стані за винятком:

1. В процесі осідання камінний цоколь під навію, вітарем та ризницями повністю заглибився в землю.

Загальні втрати цоколя по периметру становлять до 60%.

2. Підвалини вітаря, нави, ризниць та з півночі бабинця осіли в землю майже наполовину і тому від основи прогнили.

Втрати становлять до 35 %.

3. Зруби церкви над піддашсям скріплені лисицями.

4. Випусти стін вітаря при прибудові ризниць позрізувані.

Припусниці піддашся вторинного використання, прогнили, поточені шашелем.

5. Камінний цоколь дзвіниці з сходу, півночі і заходу повністю осів в землю, загальні втрати становлять до 70%.

6. Північна, східна та західна підвалини дзвіниці осіли в землю, від основи прогнили на 5-10 см. Загальні втрати становлять до 20%.

7. Дощатий настил підлоги другого ярусу дзвіниці від замокання прогнив.

Загальні втрати становлять до 40 %.

П.

Для ліквідації перелічених пошкоджень конструкцій пропонується провести такі першочергові роботи:

1. Провести благоустрій навколо території пам'ятки з вирішенням вертикальної планування для відновлення початкового рівня ґрунту.
2. Відновити підмурівку під зрубами нави та вітара.
Відновити підмурівку з півночі, заходу та сходу дзвіниці.
3. Протезувати пошкоджені частини підвалин церкви та дзвіниці.
4. Протезувати пошкоджені частини припусниць, при необхідності замінити.
5. Протезувати, а при необхідності замінити пошкоджені дощатий настил підлоги другого ярусу дзвіниці.

Технічний стан зрубу стін над підданням, а також конструкцій дахів вітара, нави, бабинця і дзвіниці можна буде встановити в процесі ведення реставраційних робіт.

При виявленні поганого технічного стану згаданих конструкцій виконати всі необхідні роботи для приведення їх у задовільний технічний стан.

НАЧАЛЬНИК ЛЬВІВСЬКОЇ КАРМ
КЕРІВНИК ГРУПИ

І.Р.МОГИТИЧ
Г.Л.КРУК

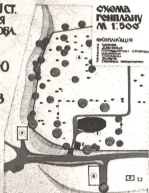

Управління
охорони
історичного
середовища

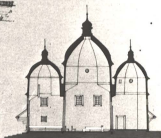
Центр міської історії
Center for Urban History

ПАМ'ЯТКА АРХІТЕКТУРИ ХІІІ СТ.
ДЕРЕВ'ЯНА ЦЕРКВА І ДЗВІНИЦЯ
В С. ЖИРІВКА ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛ.

ПРОПОЗИЦІЇ ПО ПРИСТОСУВАННЮ ПІД ВУДИНОК ТРАУРНИХ ОБРЯДІВ

північний фасад

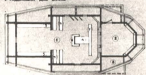

розріз 1-1 М 1:100

західний фасад

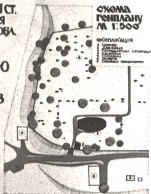
- 1. Траурний зал
- 2. Церковна територія
- 3. Сходи до цвинтаря
- 4. Сходи до дзвіниці
- 5. Сходи до церкви
- 6. Сходи до паркування
- 7. Сходи до паркування
- 8. Сходи до паркування
- 9. Сходи до паркування
- 10. Сходи до паркування

ПЛАН М 1:100

ПАМ'ЯТКА АРХІТЕКТУРИ ХІІІ СТ.
ДЕРЕВ'ЯНА ЦЕРКВА І ДЗВІНИЦЯ
В С. ЖИРІВКА ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛ.

ПРОПОЗИЦІЇ ПО ПРИСТОСУВАННЮ ПІД ВУДИНОК ТРАУРНИХ ОБРЯДІВ

північний фасад

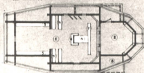

розріз 1-1 М 1:100

західний фасад

- 1. Церковний зал
- 2. Церковний вівтар
- 3. Церковний вівтар
- 4. Церковний вівтар
- 5. Церковний вівтар
- 6. Церковний вівтар
- 7. Церковний вівтар
- 8. Церковний вівтар
- 9. Церковний вівтар
- 10. Церковний вівтар

ПЛАН М 1:100